

Onderstaande levensbeschrijving komt uit het boek: 'Zonen en dochters met een missie - Een boek over missionarissen uit Boekel en Venhorst', door Jan Meulemeesters c.s. (100 pagina's A4)
Uitgave: 2002, Heemkundekring & Missiecomité Boekel-Venhorst.

Pionier tussen de Kanakken

Pater Jac Donkers was een van de eerste Boekelse missionarissen. Hij verbleef bijna 50 jaar in Papoea. Jacobus Donkers werd op 15 november 1893 in Boekel op de Vosdeel geboren als oudste zoon van Cornelius Donkers (1854-1936) en Cornelia van den Berg (1864-1959). Jac volgde het gymnasium van de Kruisheren in Uden, de Latijnse school in Gemert, studeerde filosofie in Uden, deed het noviciaat in Teteringen (Congregatie van het Goddelijk Woord SVD) en tenslotte weer theologie in Uden. Hij verspeelde een jaar door een longaandoening. Desondanks werd hij na zijn priesterwijding (8 december 1922) benoemd voor Papoea-Nieuw Guinea. Doktoren achtten het vochtig-hete klimaat daar gunstig 'als hij het maar rustig aan doet.'

Hij vertrekt per schip op 21 december 1923. In de Udensche Courant beschrijft hij zijn bootreis via Australië, dat hij duurder vindt dan Nederland, en met veel werklozen. Hij is ook niet te spreken over de Australische overname van Duitse plantages met kokospalmen in Papoea: "Alles wordt verwaarloosd, geen verbeteringen aangebracht." Na een zwerftocht langs verscheidene eilanden komt hij in 1924 in zijn eerste missie aan: Bogia. Hij verbaast zich over de talloze vruchten, eet de eerste mango's (die hij terecht een grote toekomst in Europa voorspelt) en ziet jongens met citroenen voetballen.

Er waait een koude wind, waardoor de schaars geklede 'Kanakken' longontsteking oplopen. De nieuwe missionaris kruipt met een tolk hutten in om poeder in de monden te gieten, vaak

tevergeefs. Zevenenzestig sterven er in weinig dagen. "Er is dan een dag treurmuziek, het geschrei en gehuil is verschrikkelijk. Hele troepen zitten rond de doden, jammeren, verjagen vliegen en strelen het koude lichaam. Dan wordt de dode begraven in zijn eigen huis, nadat met een stuk hout de maat genomen is en het graf uitgehouwen in de harde grond. Rouw dragen is hier ook nog gebruikelijk; het naakte lichaam wordt dan eenvoudig zwart gemaakt met houtskool. Daarna hebben huwelijken plaats onder de overlevenden. Er heerst ook griep. De mensen zelf denken dat ze behekst zijn, en zinnen op tegenmiddelen of wraak." Over bezoek aan de missiepost schrijft hij: "Denk eens hoe moeilijk het hier is elke zondag over berg en dal, uren ver, naar de kerk te komen. 's Zaterdag aankomen om

Pater Jac Donkers

nog te biechten; eten dragen de vrouwen mee, evenals de kinderen. Koken doen ze hier in de vrije lucht, terwijl ze het brandhout zelf moeten zoeken. Zondagmiddag begint dan weer de terugtocht."

Na enige jaren wordt hij overgeplaatst naar Maliol, van waaruit hij (nadat hij de

taal heeft geleerd) verkenningstochten maakt naar mensen die nog nooit een blanke hebben gezien.

Na zijn eerste vakantie in 1936 gaat hij samen met broeder Isidorus werken te St. Anna in het Aitape-gebied. In 1942 bezetten de Japanners de missie. "Het zijn dieven, en ze laten slechte elementen onder de Kanaken ook hun gang gaan. Vele blanken en hun bedienden worden vermoord." Op Goede Vrijdag 1943 trekt Donkers in bij de zusters op het eiland Toemleo, maar ook deze missiestatie wordt door de Japanners bezet. Op 14 december 1943 denkt Jac dat zijn laatste uur geslagen heeft "Drie Japs sloegen tegelijk op me los omdat het badwater niet was zoals zij wensten. Ik schreeuwde tot een officier ingreep; mijn bril bleef in de strijd." Op 6 februari 1944 wordt een boot met missionarissen uit Alexishaven getroffen door Amerikaanse bommen; er vallen negenenvijftig doden. Op 13 februari is er een luchtgevecht waarbij de kogels Jac die achter een dunne kokospalm staat, om de oren vliegen. Op 21 maart worden de gevangenen op twee kleine boten naar Hollandia overgebracht, naar een kamp op een open stuk strand met moerassen erachter. Dunne bomen geven er nauwelijks dekking en boven een schuilkelder is slechts een dun laagje zand. Ze worden aan het werk gezet bij de aanleg van wegen. "De krachten namen voortdurend af." Op 5 april is het hevigste bombardement tot dan toe: "De Japanse stellingen brand-

den voortdurend." Een zuster wordt getroffen door meerdere kogels, in de borst en in een arm, en wordt bediend. "We trokken de bossen in, naar Koia. We moesten alles zelf dragen, ook voor de zes soldaten. We moesten er huizen bouwen zodat we enigszins droog waren bij regen, en eten halen. Verschillenden van ons hebben hier in het bos een graf gevonden. In een nacht hoorden we veel ontploffingen. Op 22 april gaven onze wachters toe dat de Amerikanen geland waren, en moesten we verder het bos in, dwars door water en modder. De volgende dag konden en wilden we niet verder; de luitenant besloot ons achter te laten. Velen trokken zonder te eten terug naar het kamp. Twee Amerikaanse en twee Poolse missionarissen gingen de Amerikanen halen, bij wie ook een Limburger uit Kerkrade bleek te zitten. We kregen van hen een stukje kaas; een lekkernij, nooit heeft me iets zo goed gesmaakt."

Via het moeras worden ze naar een schip gebracht, en na veel omzwervingen komen ze in Australië aan, om op te knappen. Donkers is een van de eersten die terugkeert naar Wewek. De helft van de missionarissen blijkt gestorven. Pas in 1948 komt Jac op vakantie in Boekel. Na terugkeer in de missie in 1950 vraagt mgr. Arkfeld hem om samen met pater Bus een nieuwe missie op te zetten in Pumakos. Ze krijgen een hectare grond en samen met een Australiër bouwt de Boekelnaar daar een grashut en een afdak met vier palen

als kerk. Dan begint de bouw van een grotere kerk: bomen in gaten in de grond, en takken voor het dak. Op de plaats van de eerste kerk komt een ziekenhuis. Een paar jaren later stort de grote kerk plotsklaps in en moet Jac alleen opnieuw beginnen.

In juli 1963 klaagt hij dat je door het dak van de kerk de hemel kunt zien en dat hij verlegen zit om een tweede ciborie. In 1964 is er gebrek aan eten voor de zagers van het hout voor de kerk. In 1965 ontvangt hij tien gulden. "Daarmee is zelfs hier geen kerk te bouwen." Hij loopt een beginnende longontsteking op, maar wordt prima verzorgd door een protestantse dokter. In 1967 is het gezaagde hout nog steeds niet naar de kerk gesleept. Vrouwen helpen de vloer tussen de fundamenteën vlak te maken. In 1968 zijn de kerk en school klaar. Tienduizend mensen wonen rond de statie, onderwie driehonderd katholieken. Bovendien legt hij nog een weg en vliegveldje aan, die beide later heel belangrijk blijken voor de ontwikkeling van het gebied. In 1969 klaagt hij na een vakantie over de onkerkelijkheid in Holland.

Op 23 augustus 1971 brengen kinderen van meester Groenendaal de achtenzeventigjarige een zanghulde, nadat hij met reuma uit Pumakos is teruggekeerd. Hij geniet van een welverdiende rust in het missiehuis in Teteringen, en sterft 94 jaar oud, op 13 juni 1988 in Zuiderhout.